

Управляващо дружество

**ОББ
АСЕТ
МЕНИДЖМЪНТ**

A Member of NBG Group

УПРАВЛЕНИЕ НА ИНВЕСТИЦИОННИ ПОРТФЕЙЛИ

ПРАВИЛА

за управление на риска

на

ИД „ОББ БАЛАНСИРАН ФОНД” АД

ОББ **Балансиран
Фонд**

С настоящите правила се урежда организационната структура и нивата на отговорност по управлението на риска в ИД „ОББ Балансиран Фонд“ АД (ИД), правилата и процедурите за установяване, оценяване, управление и наблюдение на рисковете, на които са изложени или могат да бъдат изложени инвестициите на инвестиционното дружество (ИД). Настоящите правила се приемат, изменят и допълват от Съвета на директорите на ИД, а прилагането им се осъществява от управляващото дружество (УД), с което ИД има сключен договор за управление.

I. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Настоящите правила регламентират модела за идентифициране, измерване, анализ и управление на рисковете, свързани с инвестициите на ИД.

Чл. 2. Правилата за управление на риска се описват подробно в Проспекта на ИД.

Чл. 3. Управляващото дружество идентифицира и измерва всички рискови фактори, свързани с отделните инструменти в портфейла на ИД, след което измерва общата експозиция на портфейла към тези фактори и взема решения за лимити, толерантност и управление на рисковете на портфейлно ниво.

II. ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТУРА

Чл. 4. (1) УД, с което ИД има сключен договор за управление, се задължава да осигури организационна структура, която следва да гарантира спазването на основния принцип за разделянето на отговорностите между служителите с цел предотвратяване конфликти на интереси.

(2) Организационната структура в ИД, свързана с управлението на риска е, както следва:

1. Съвет на директорите.
2. Изпълнителен директор.

Чл. 5. Съветът на директорите на ИД има следните отговорности по управление на риска:

1. Приема правила за управление на риска и следи за необходимостта от тяхната актуализация.
2. Определя рисковата политика на ИД.
3. Контролира рисковите фактори за ИД чрез обсъждане на доклади, внесени от Изпълнителния директор и взема решения в границите на своите правомощия.
4. Извършва периодичен ежегоден преглед на политиките и стратегиите за управление на рисковете.
5. Следи за спазването на правилата за управление на риска от страна на УД.

Чл. 6. Изпълнителният директор на ИД има следните отговорности по управлението на риска:

1. Организира работата по правилно провеждане на приетата от Съвета на директорите политика по управление на риска.
2. Контролира спазването на приетите лимити.
3. Изготвя предложения до СД за изменения в политиките и стратегиите за управление на рисковете.

Чл. 7. УД, с което ИД има сключен договор за управление, се задължава да осигури създаването на отдел за управление на риска, който да действа независимо от другите отдели в управляващото дружество и да се отчита пряко пред управителния орган на УД, като разполага със следните функции:

1. Внедрява системата за управление на риска.
2. Изготвя и анализира ежедневните отчети с цел оценка на риска на всяка позиция и на портфейла на ИД като цяло, в т. ч. спазването на определените лимити, предприема мерки за ограничаване на рисковите експозиции и докладва на Изпълнителния директор или Прокурориста на УД.
3. Извършва първоначална и текуща проверка на методите за оценка на риска и прави предложение за актуализиране или усъвършенстване на правилата за управление на риска на ИД и на лимитите и ги внася за обсъждане от Съвета на директорите на управляващото дружество. След приемането на окончателното предложение, УД го предоставя за разглеждане от Съвета на директорите на ИД.
4. Контролира входящите данни, необходими за оценка на риска съгласно приложим метод за достоверност и достатъчност
5. Участва в ежедневните процеси по планиране, наблюдение, управление и контрол на рисковете.
6. Изготвя доклади за състоянието на риска и внася същите за разглеждане, обсъждане и приемане от Съвета на директорите на УД.
7. Контролира спазването на установените лимити и уведомява при тяхното надвишаване.

III. ИДЕНТИФИКАЦИЯ И ИЗМЕРВАНЕ НА РИСКОВЕТЕ, СВЪРЗАНИ С ДЕЙНОСТТА И ИНВЕСТИЦИИТЕ

Чл. 8. (1) Процесът по установяването, управлението и наблюдаването на рисковете има за цел да редуцира влиянието на външните и вътрешните рискови фактори върху инвестициите, включително на рисковете произтичащи от макроикономическата среда.

(2) Процедурите за управление на риска включват:

- а) идентификация на риска;
- б) оценка на риска;
- в) избор на стратегия по отношение на риска;
- г) избор на начини за намаление степента на риска;
- д) контрол нивото на риска.

(3) Оценяването, анализа и мониторинга на рисковите фактори се извършва ежедневно от служителите в отдела по управление на риска на УД.

Чл. 9. Рисковите фактори, които оказват влияние върху инвестициите на ИД са:

а) пазарен риск - възможността да се реализират загуби поради неблагоприятни изменения в цените на ценни книжа, пазарните лихвени проценти, валутни курсове и други. Компонентите на пазарния риск са:

аа) лихвен риск - рискът от намаляване на стойността на инвестицията в дадена ценна книга поради изменение на нивото на лихвените проценти.

аб) валутен риск - рискът от намаляване на стойността на инвестицията в дадена ценна книга или депозит, деноминирани във валута, различна от лев и евро, поради изменение на курса на обмяна между тази валута и лева или евро.

ав) ценови риск, свързан с инвестиции в акции или други дялови ценни книжа - рискът от намаляване на стойността на инвестицията в дадена ценна книга при неблагоприятни промени на нивата на пазарните цени.

б) кредитен риск – възможността от намаляване на стойността на позицията в един финансов инструмент при неочаквани събития от кредитен характер свързани с емитентите на финансови инструменти, насрещната страна по борсови и извънборсови сделки, както и държавите в които те извършват дейност;

в) операционен – възможността да се реализират загуби, свързани с грешки или несъвършенства в системата на организация, недостатъчно квалифициран персонал, неблагоприятни външни събития от нефинансов характер, включително и правен риск;

г) ликвиден риск – възможността от загуби от наложителни продажби на активи при неблагоприятни пазарни условия за посрещане на неочаквано възникнали краткосрочни задължения.

е) риск от концентрация – възможността от загуба поради неправилна диверсификация на експозиции към клиенти, групи свързани клиенти, клиенти от един и същ икономически отрасъл, географска област или възникнал от една и съща дейност, което може да причини значителни загуби, както и рискът, свързан с големи непреки кредитни експозиции.

IV. ПАЗАРЕН РИСК

Чл. 10. (1) УД, от името и за сметка на ИД, оценява пазарния риск на база концепцията стойност под риск (Value-at-Risk, VAR).

(2) Стойността под риск се дефинира като очакваната максимална загуба за определен времеви хоризонт при дадена степен на доверителност.

(3) УД, от името и за сметка на ИД, разработва система за определяне на стойността под риск, която е неразделна част от ежедневния процес по управление на риска на инвестициите на ИД и служи като основа за отчитане на рисковите експозиции.

(4) Системата се разработва и внедрява от отдела за управление на риска на УД.

Чл. 11. (1) При изчисляването на показателя за стойност под риск УД, действащо от името и за сметка на ИД, спазва следните минимални изисквания:

1. Показателят се изчислява ежедневно.

2. При изчислението се използва 99% едностранен доверителен интервал.
3. При изчислението се използва 10-дневен еквивалентен период на задържане. Допуска се екстраполация на показателя, изчислен при едnodневен период на задържане по формулата:

$$\text{VAR}_{(10 \text{ дни})} = \text{VAR}_{(1 \text{ ден})} \times \sqrt{10},$$

където:

$\text{VAR}_{(10 \text{ дни})}$ – стойност под риск при 10-дневен еквивалентен период на задържане;

$\text{VAR}_{(1 \text{ ден})}$ – стойност под риск при едnodневен еквивалентен период на задържане;

4. При изчислението се използва исторически период на наблюдение от най-малко една година.

5. Данните се актуализират ежедневно.

6. Валутата, в която се пресмята стойността под риск е български лева.

Чл. 12. (1) Подходът на определяне на стойността под риск е параметричен. Той се основава на генериране на ковариационна матрица за три типа инструменти: акции, облигации, чужда валута. Системата използва теоретично разпределение на случайната величина и оценява стойността на риска чрез избраните ковариационни матрици.

(а) Портфейл от акции. Показателят стойност под риск на портфейла от акции се изчислява в следната последователност:

1. Изчисляване на дневната възвръщаемост на всяка акция по следната формула:

$$R_{it} = \ln\left(\frac{P_{it}}{P_{it-1}}\right)$$

където,

R_{it} – възвръщаемостта на акция i в период t ;

P_{it} – цената на акция i в период t ;

P_{it-1} – цената на акция i в период $t-1$.

Приемат се следните допускания по отношение на цените на акциите:

1.1. Когато през дадена борсова сесия с дадената акция не са сключвани сделки се приема цената от последния работен ден, през който е имало търговия с акциите, обявена в борсовия бюлетин.

1.2. При взето решение за извършване на „stock split“, за първата дата след деня на корекцията, дневната възвръщаемост се изчислява по следната формула:

$$R_{it} = \ln\left(\frac{P_{it} \times (N_r + 1)}{P_{it-1}}\right)$$

където,

N_r – брой „нови“ акции за една „стара“ (преди сплита) акция.

1.3. При взето решение за изплащане на дивидент, за първата дата, на която акцията се търгува без право на дивидент, дневната възвръщаемост се изчислява по следната формула:

$$R_{it} = \ln\left(\frac{P_{it} + D_{it}}{P_{it-1}}\right)$$

където,

D_{it} - дивидента на акция i в период t .

2. Изчисляване на стандартното отклонение на всяка акция по метода на експоненциалнопретеглената плъзгаща се средна. Използва се прозорец от дневни данни за последните 255 работни дни, а стойността на изглаждащата константа (λ) се приема за 0.94. Приемат се следните допускания по отношение на волатилността:

2.1. При придобиване на новоемитирани акции до изтичане на 3 календарни месеца от тяхната търговия се използва стандартното отклонение на индекса BG 40. След изтичане на гореспоменатия срок се използва стандартното отклонение на акцията с прозорец от дневни данни от началото на емитирането до набирането на 255 исторически дневни данни, след което прозореца за изчисляване на показателя се фиксира на 255 работни дни.

2.2. При закупуване на права за участие в увеличението на капитала на даден емитент, за стандартно отклонение на правата се използва стандартното отклонение на акциите на същият емитент.

2.3. При закупуване на права за участие в увеличението на капитала на емитент, чиито акции не се търгуват на Българска фондова борса АД се използва стандартното отклонение на индекса BG 40.

3. Генериране на вариационно-ковариационната матрица с прозорец от дневни данни за последните 255 работни дни. При придобиване на новоемитирани акции до изтичане на 3 календарни месеца от тяхната търговия се използва ковариацията с индекса BG 40. След изтичане на гореспоменатия срок се използва ковариацията на акцията с прозорец от дневни данни от началото на емитирането до набирането на 255 исторически дневни данни, след което прозореца за изчисляване на показателя се фиксира на 255 работни дни

4. Изчисляване на стандартното отклонение на портфейла от акции по формулата:

$$\sigma = \sqrt{\sum_{i=1}^n W_i^2 \sigma_i^2 + \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^m W_i W_j \text{cov}_{ij}}$$

където,

W_i, W_j – теглата на съответните акции в портфейла от акции.

5. Изчисляване на стойността под риск на портфейла от акции за 10-дневен период на задържане по следната формула:

$$\text{VAR}_a = -\alpha \times \sigma \times W_a \times \sqrt{10}$$

където,

α - коефициент, който отразява интервала на доверителност. За интервал от доверителност 99 % и допуснато нормално вероятностно разпределение коефициентът е 2.33.

W_a – стойността на портфейла от акции

(б) Портфейл от облигации. Показателят стойност под риск на портфейла от облигации се изчислява в следната последователност:

1. Изчисляване на модифицираната дюрация за всеки отделен инструмент. Дюрацията е основната мярка за чувствителността на дадена ценна книга към изменението на нивото на лихвените проценти.

1.1. При облигации, чийто купон е неизвестен предварително се приема, че модифицираната дюрация е равна на срока на облигацията, което представлява най-консервативният подход за оценка на риска на облигациите.

2. Изчисляване на модифицираната дюрация на портфейла от облигации с използване за тегла на теглата на отделните облигации в структурата на портфейла от облигации.

3. Изчисляване на стойността под риск на портфейла от облигации за 10-дневен период на задържане по следната формула:

$$VAR_o = W_o \times MD \times WYI \times \sqrt{10}$$

където,

W_o – стойността на портфейла от облигации;

MD – модифицираната дюрация на портфейла;

WYI – най-неблагоприятното увеличение на доходността до падеж. Използва се прозорец от дневни данни на стойностите на тримесечния Euribor за последните 255 работни дни, като се приема средната стойност на 252TO и 253TO наблюдение с цел отразяване приетия $99\%^{TEH}$ интервал на доверителност. Приемаме, че при наличието на „валутен борд“ в страната, движението на лихвените нива в страната ще отразява изцяло движението на избраният показател.

(в) Валутен риск на инструментите в чужда валута. Показателят стойност под риск на инструментите в чужда валута (всяка валута различна от BGN и EUR) се изчислява в следната последователност:

1. Изчисляване на стандартното отклонение на курса на съответната валута към лева по метода на експоненциалнопретеглената плъзгаща се средна. Използва се прозорец от дневни данни за последните 255 работни дни, а стойността на изглаждащата константа (λ) се приема за 0.94.

2. Изчисляване на стойността под риск на инструментите в чужда валута за 10-дневен период на задържане по следната формула:

$$VAR_c = -\alpha \times W_c \times \sigma \times \sqrt{10}$$

W_c – стойността на активите в чужда валута.

(2) Стойността под риск на целият портфейл на съответния ИД се изчислява по формулата:

$$VAR = VAR_a + VAR_o + VAR_c$$

Към настоящият момент, поради липса на достатъчно надежни данни за корелация, при изчисляването на показателя стойност под риск ИД няма да използва диверсификационния ефект на корелацията между отделните типове инструменти и това се счита, че е най-консервативния подход при оценката на риска.

V. КРЕДИТЕН РИСК И РИСК НА НАСРЕЩНАТА СТРАНА

Чл. 13. Кредитен риск е общо рискът от намаляване на стойността на инвестицията в дадена ценна книга при неочаквани събития от кредитен характер, свързани с емитентите на ценни книжа, насрещната страна по борсови и извънборсови сделки, както и неочаквани събития в държавите, в които те извършват дейност.

Чл. 14. УД, от името и за сметка на ИД, разглежда три основни вида кредитен риск:

1. Контрагентен риск е рискът от неизпълнение на задълженията от насрещната страна по извънборсови сделки.
2. Сетълмент риск е рискът, възникващ от възможността ИД да не получи насрещни парични средства или финансови инструменти от контрагент на датата на сетълмент, след като то е изпълнило задълженията по дадени сделки към този контрагент. УД, от името и за сметка на ИД, измерва този риск чрез стойността на всички неприключили сделки с една насрещна страна като процент от стойността на управлявания портфейл. Не се включват сделките сключени при условие на сетълмент DVP (доставка срещу плащане) и на пазари с функциониращ клирингов механизъм.
3. Инвестиционен кредитен риск е рискът от намаляване на стойността на инвестицията в дадена дългова ценна книга поради кредитно събитие при емитента на този инструмент. Кредитно събитие включва обявяване в несъстоятелност, неплатежоспособност, съществена промяна в капиталовата структура, намаляване на кредитния рейтинг и др. УД, от името и за сметка на ИД, извършва качествен и количествен кредитен анализ на базата на:

1. Финансовите отчети на емитента;
2. Капиталовата структура на емитента;
3. Обезпечението на емисията, в случаите когато емисията е обезпечена;
4. Управлението и репутацията на емитента.

Чл. 15. Лимитите за сделки и нивата на риск, свързани с кредитния риск, се одобряват и преразглеждат на тримесечие от Съвета на директорите на УД по предложение на отдела по управление на риска.

VI. ОПЕРАЦИОНЕН РИСК

Чл. 16. (1) Операционните рискове се могат да бъдат:

а. Вътрешни – свързани с организацията на работата на УД във връзка с управлението на ИД.

б. Външни – свързани с макроикономически, политически и други фактори, които оказват и/или могат да окажат влияние върху дейността на УД във връзка с управлението на ИД.

(2) Вътрешните операционни рискове се състоят без да се ограничават до:

- а. Рискове свързани с персонал;
- б. Технологичен риск.

(3) Външните операционни рискове се състоят без да се ограничават до:

- а. Риск на обкръжаващата среда;

б. Риск от физическо вмешателство.

Чл. 17. Операционните рискове, свързани с дейността на ИД, се оценяват с една от следните оценки:

1. нисък – когато всички рискове са покрити с адекватни контролни процедури с висока ефективност и липсват или са налице незначителни отклонения;

2. среден – когато всички рискове са покрити в известна степен с контролни процедури с недостатъчна ефективност;

3. висок – когато не всички рискове са покрити с контролни процедури и/или процедурите на предварителния контрол липсват или не действат ефективно, в резултат на което е нарушено спазването на принципите за добро управление и прозрачност.

Чл. 18. (1) УД, от името и за сметка на ИД, възприема двупластов подход в управлението на операционния риск, а именно – обособява се стратегия за управление на операционния риск в дългосрочен и краткосрочен план.

(2) За управление на операционния риск на ИД в дългосрочен план, УД следва ясни и точни правила и процедури за управление дейността на ИД „ОББ Балансиран Фонд“ АД. Правилата и процедурите регламентират организационната структура на управляващото дружество, отговорностите и правомощията на лицата, ангажирани пряко в управлението на инвестициите на ИД, както и механизмите за контрол върху дейността на отделните отдели в организационната структура. Правилата и процедурите се оформят в съответствие с целите на ИД, нормативната уредба, която регулира дейността на инвестиционните и управляващите дружества, като се отчитат особеностите на обкръжаващата среда като цяло. Така разписани и изпълнявани тези правила и процедури формират дългосрочната политика за управление на операционния риск на ИД, която гарантира целесъобразността, безопасността и ресурсната осигуреност на отделните процеси от оперативната дейност – както по отношение на човешкия, така и по отношение на технологичния фактор. УД следва същите правила и процедури, приложими спрямо всички управлявани от него колективни инвестиционни схеми.

(3) В краткосрочен план УД, от името и за сметка на ИД, приема и следи за изпълнението на конкретни методи по управление на основните компоненти на операционния риск, както следва:

(а) Рискове свързани с персонала, това са рисковете от загуби, свързани с възможността от грешки, недобронамереност, недостатъчна квалификация, неблагоприятни изменения в трудовото законодателство.

(аа) Методи за управление на рисковете свързани с персонала

- Ясно дефиниране на вътрешни правила относно правата и задълженията на служителите;
- Ясно дефинирани вътрешни правила за достъп до информационните системи и бази данни на ИД;
- Регулярни обучения на персонала по теми свързани с:
  - финансова теория и практика;
  - управление на риска;
  - нормативната база, имаща отношение към дейността на ИД;

- информационни технологии и сигурност;
- други.
- Регулярни срещи между отделните отдели на УД за обмяна на опит, впечатления и препоръки, по отношение на източниците на риск и търсене на решения за управлението и минимизирането им;
- Ежегодни събеседвания и оценка на персонала;
- Поддържане на отворени, открити комуникации между различните отдели в УД;

(б) Технологичен риск, това са рисковете свързани със загуби, обусловени от несъвършенството на използваните технологии - неадекватност на провежданите операции, липса на прецизност на методите на обработка на данните, ниско качество на използваните данни.

(бб) Методи за управлението на технологичните рискове

- архивиране на информационната система на УД, имаща отношение към дейността му по управление на инвестициите на ИД;
- Процедура за възстановяване на работоспособността на информационната система на УД;
- Организация и управление на достъпа на потребителите до информационната система на УД;
  - Дефиниране на различни класове информация съхранявана в УД
  - Дефиниране на нива на достъп на служителите на УД според длъжностната им характеристика.

(в) Риск на обкръжаващата среда, това са рисковете свързани с възможните загуби, свързани с изменения в средата от нефинансов характер, в която оперира ИД - изменения в законодателството, политически изменения, изменения в данъчната система.

(вв) Методи за управление на рисковете свързани с обкръжаващата среда

- Поддържане на актуална база данни с нормативната регламентация, имаща отношение към дейността на ИД;
- Използване на външни консултанти и юридически кантори в случай на необходимост за имплементиране на нормативните изисквания спрямо дейността на ИД и на УД във връзка с управлението на ИД;
- Вземане на активно участие в публичните обсъждания по отношение планирани промени в нормативната уредба, касаеща дейността на ИД и на УД във връзка с управлението на ИД;

(г) Риск от физическо вмешателство – това са рисковете асоциирани със загуби, в следствие на непосредствено физическо вмешателство в дейността на УД по управление на ИД – грабеж, терористичен акт, незаконоуспорено проникване в информационната система на УД.

(гг) Методи за управление на риска от физическо вмешателство

- Осигуряване на охранителна фирма за осъществяване на 24-часово наблюдение и контрол на помещенията в които се намират технологичните средства и архивите на УД във връзка с управлението на ИД;
- Профилактика на регулярна база на въведените системи за наблюдение и контрол;
- Разработване на процедура за евакуация на служителите, в случаите на непосредствено физическо вмешателство в дейността на УД;
- Процедура за докладване на инциденти.

VII. ЛИКВИДЕН РИСК

Чл. 19. УД, което действа от името и за сметна на ИД, управлява ликвидния риск, съгласно Правила за поддържане и управление на ликвидните средства на ИД „ОББ Балансиран Фонд“.

VIII. РИСК ОТ КОНЦЕНТРАЦИЯ

Чл. 20. (1) ИД не може да инвестира повече от 5 на сто от активите си в ценни книжа или в инструменти на паричния пазар, издадени от един емитент.

(2) ИД не може да инвестира повече от 20 на сто от активите си във влогове в една банка.

(3) Рисковата експозиция на ИД към насрещната страна по сделка с деривативни финансови инструменти, търгувани на извънборсови пазари, не може да надхвърля 10 на сто от активите, когато насрещната страна е банка по чл. 195, ал. 1, т. 6 ЗППЦК, а в останалите случаи - 5 на сто от активите.

(4) ИД може да инвестира до 10 на сто от активите си в ценни книжа или в инструменти на паричния пазар, издадени от един емитент, при условие че общата стойност на тези инвестиции не надвишава 40 на сто от активите му. При изчисляване на общата стойност на активите по изречение първо не се вземат предвид ценните книжа и инструментите на паричния пазар по ал. 6.

(5) Общата стойност на инвестициите по ал. 1 - 3 в ценни книжа или инструменти на паричния пазар, издадени от едно лице, влоговете при това лице, както и експозицията към същото лице, възникнала в резултат на сделки с деривативни финансови инструменти, търгувани на извънборсови пазари, не трябва да надхвърля 20 на сто от активите на ИД.

(6) ИД може да инвестира до 35 на сто от активите си в ценни книжа и инструменти на паричния пазар, издадени от един емитент, ако ценните книжа и инструментите на паричния пазар са издадени или гарантирани от Република България, друга държава членка, от техни местни органи, от трета държава или от публична международна организация, в която членува поне една държава членка.

(7) Общата стойност на инвестициите по ал. 1 - 6 в ценни книжа или инструменти на паричния пазар, издадени от едно лице, влоговете при това лице, както и експозицията към същото лице, възникнала в резултат на сделки с деривативни финансови инструменти, не може да надхвърля 35 на сто от активите на ИД.

(8) Лицата, принадлежащи към една група за целите на съставяне на консолидиран финансов отчет съгласно признатите счетоводни стандарти, се разглеждат като едно лице при прилагане на ограниченията по ал. 1 - 7.

(9) Общата стойност на инвестициите в ценни книжа или инструменти на паричния пазар, емитирани от една група, не може да надхвърля 20 на сто от стойността на активите на ИД.

(10) ИД не може да придобива повече от:

1. десет на сто от акциите без право на глас, издадени от едно лице;
2. десет на сто от облигациите или други дългови ценни книжа, издадени от едно лице;
3. двадесет и пет на сто от дяловете на една колективна инвестиционна схема (КИС), получила разрешение за извършване на дейност съгласно Директива 85/611/ЕИО на Съвета и/или друга колективна инвестиционна схема по смисъла на § 1, т. 26 от ДР на ЗППЦК, независимо дали е със седалище в държава членка или не;
4. десет на сто от инструментите на паричния пазар, издадени от едно лице.

(11) ИД може да инвестира не повече от 10 на сто от активите си в дяловете на една КИС, получила разрешение за извършване на дейност съгласно Директива 85/611/ЕИО на Съвета или друга КИС по смисъла на § 1, т. 26 от ДР на ЗППЦК, независимо дали е със седалище в държава членка или не.

(12) Общият размер на инвестициите в дялове на КИС по смисъла на § 1, т. 26 от ДР на ЗППЦК, независимо дали са със седалище в държава членка или не, различни от КИС, получила разрешение за извършване на дейност съгласно Директива 85/611/ЕИО на Съвета, не може да надхвърля 30 на сто от активите на ИД.

(13) Ограниченията по ал. 1, 4, 6, 7 и ал. 10, т. 1 не се прилагат, когато се упражняват права на записване, произтичащи от ценни книжа и инструменти на паричния пазар, които са част от активите на ИД.

Чл. 21. (1) При нарушение на инвестиционните ограничения от предходния член по причини извън контрола на ИД, то е длъжно в 7-дневен срок от установяване на нарушението да уведоми Комисията, като предложи програма с мерки за привеждане на активите в съответствие с изискванията на закона до 6 месеца от извършването на нарушението.

(2) УД, от името и за сметка на ИД, създава и поддържа системи за наблюдение и контрол на големите експозиции, свързани с участие в емисии в периода между датата на първоначалния ангажимент и работен ден първи, отчитайки рисковете, свързани с конкретния пазар.

IX. НАБЛЮДЕНИЕ И ПЕРИОДИЧНА ОЦЕНКА ЗА СЪОТВЕТСТВИЕ НА ВЪТРЕШНИТЕ ПРАВИЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

Чл. 22. УД задължително оценява рисковете, свързани с портфейла на ИД, използвайки данни за фиксиран период време (напр. месец, година и т.н.) като актуализира входящите данни на дневна база.

Чл. 23. (1) Отдела за вътрешен контрол на УД извършва поне веднъж годишно проверка на процеса по управление и измерване на риска от страна на УД, която включва най-малко проверка на:

1. пълнотата на документацията, свързана с правилата по управление на риска и организацията на отдела за управление на риска;
2. отчитането на оценките на риска в ежедневното управление на риска и целостта на управленската информационна система;

3. процеса на одобрение на методите и системите за оценка на риска;
4. обхвата на основните рискове и утвърждаване на всички съществени промени в процеса на измерване на риска;
5. точността и пълнотата на данните за позициите, точността и уместността на допусканията за волатилност и корелация, както и точността на оценката и изчисленията за чувствителност към риск;
6. съвместимостта, навременността и надеждността на източниците на данни, включително независимостта на информационните източници;
7. резултатите от тестовете за валидност и точност на използваните методи.

X. ВИДОВЕ ДЕРИВАТИВНИ ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ ХЕДЖИРАЩИ СДЕЛКИ

Чл. 24. (1) УД, от името и за сметка на ИД, сключва сделки с деривативни инструменти:

- а) с инвестиционна цел, съобразно инвестиционната политика и рисковия профил на ИД „ОББ Балансиран Фонд“, определени в Правилата му;
- б) с цел управление на риска – за хеджиране срещу пазарен и кредитен риск.

(2) УД сключва от името и за сметка на ИД (като купувач или продавач) само дериватни договори, които отговарят на следните критерии:

1. деривативни финансови инструменти, включително еквивалентни на тях инструменти, задълженията по които могат да бъдат изпълнени чрез парично плащане, търгувани на регулирани пазари по чл. 195, ал. 1, т. 1 - 3 от ЗППЦК и/или деривативни финансови инструменти, търгувани на извънборсови пазари, при условие че:

а) базовите им активи са ценни книжа, финансови индекси, лихвени проценти, валута или валутни курсове, в които инвестиционното дружество от отворен тип, съответно договорният фонд, може да инвестира съгласно инвестиционната си политика, определена в устава, съответно правилата си;

б) деривативни финансови инструменти, търгувани на извънборсови пазари, които отговарят на следните условия:

аа) насрещната страна по сделката с тези деривативни финансови инструменти е обект на надежден надзор и отговаря на изисквания, определени от заместник-председателя;

бб) могат да се оценяват ежедневно по общоприети, подлежащи на проверка методи, и във всеки един момент по инициатива на инвестиционното дружество от отворен тип или договорния фонд могат да бъдат продадени, ликвидирани или закрити чрез офсетова сделка по справедлива стойност

Чл. 25. Деривативните финансови инструменти, в които УД инвестира от името и за сметка на ИД „ОББ Балансиран Фонд“ са:

- лихвени фючърси,
- договори за форуърдни курсове
- форуърдни ангажименти за покупка или продажба на дългови инструменти
- опции върху лихвени проценти
- опции върху дългови инструменти,

- опции върху акции,
- опции върху финансови фючърси,
- опции върху суапове и
- опции върху валутни курсове
- варианти върху дългови инструменти
- варианти върху акции
- суапове

Чл. 26. (1) Основните рискове по посочените в чл. 25 деривативни финансови инструменти са свързани с рисковете, характерни за базовите инструменти, въз основа на които са конструирани. Основните рискове, характерни за посочените деривативни инструменти, са следните:

1. **Пазарен риск** – рискът от промяна в стойността на деривативните инструменти в резултат на промяна в лихвените проценти, цените на ценните книги, стойностите на индексите или валутните курсове, служещи като базови инструменти, въз основа на които са конструирани. Основните видове пазарен риск, характерни за посочените деривативни финансови инструменти са ценовият, лихвеният и валутният, описани в Раздел III от настоящите правила. Пазарният риск на хеджиращите инструменти се разглежда в съвкупност с риска на хеджираната позиция в портфейла. Определянето на пазарния риск на хеджиращите инструменти се прави във връзка със структурирането на хеджиращите сделки и поддържане на ефективен хедж.

2. **Кредитен риск на насрещната страна** – рискът от загуби, който възниква поради невъзможност на длъжника да изпълни задълженията си по сключения договор. Този риск е значително по-висок при извънборсовите деривати (OTC Derivatives), тъй като сетълмента по сделката се урежда директно с насрещната страна. Значително по-нисък е кредитният риск при борсовите контракти, тъй като клиринговата къща играе ролята на насрещна страна по сделката, а контрагентите са задължени да поддържат минимално-изискуеми средства по маржин сметка в клиринговата къща, гарантиращи извършването на дължимото плащане.

3. **Сетълмент риск** – кредитният риск, който носят контрагентите по сделката през периода на сетълмента. Този риск е значително по-висок при търговията с инструменти на извънборсовите пазари. С цел намаляване му, страните по сделката могат да сключат двустранно споразумение за нетиране, което позволява нетиране на плащанията, без да се извършва реална покупко-продажба на базовите инструменти.

4. **Ликвиден риск** - риск от загуби, поради невъзможност ИД да заеме или да прекрати дадена позиция в случай на неблагоприятни и неочаквани пазарни изменения, без това да окаже съществено негативно влияние върху стойността на деривативния инструмент. Деривативните договори, сключени на извънборсов пазар (OTC пазар) са значително по-нисколиквидни от борсовите деривативни инструменти.

5. **Базисен риск при фючърсни договори** – вероятност за разширяване на спреда между пазарната и фючърсната цена на базовия инструмент, която възниква в случаите, когато характеристиките на хеджиращия инструмент се различават от тези на позицията, която се хеджира.

6. **Риск на лостовия ефект (ливъридж)** – Възможността за ливъридж или финансиране на определен процент от инвестицията със заемни средства, поражда

риск от загуба на сума, надхвърляща инвестицията в съответния деривативен инструмент.

(2) **Общата рискова експозиция**, възникваща в резултат на сделки с деривативни финансови инструменти следва да не надвишава нетната стойност на активите на ИД (Директива 2009/65/ЕС, чл.51, ал. 3).

(3) Общата рискова експозиция за основните видове деривативни финансови инструменти се определя въз основа на пазарната и справедлива цена на деривативните инструмент, отчитайки текущата стойност на базовите активи, показателите за бъдещи пазарни изменения и времето, необходимо за ликвидиране на позициите:

1. лихвени фючърси:

а) фючърси върху лихвени индекси – пазарна стойност на базовия актив, т.е. – брой на контрактите $\times$ стойността на 1 точка $\times$ нивото на индекса;

б) фючърси върху облигации - пазарна стойност на базовия актив, т.е. – брой на контрактите $\times$ номинал $\times$ пазарна цена на “cheapest-to-deliver” облигация претеглена с фактора на конверсия;

2. **договори за форуърдни курсове** – главница (т.е. пазарна стойност на базовия актив) на форуърдния договор;

3. **форуърдни ангажименти за покупка или продажба на дългови инструменти** - главница (т.е. пазарна стойност на базовия актив) на форуърдния договор;

4. **опции върху акции** – пазарна цена на базовия актив, претеглена с делтата на опцията , т.е. - брой контракти (договори) $\times$ брой акции $\times$ цена на акция $\times$ делта;

5. **опции върху дългови инструменти** - пазарна цена на базовия актив, претеглена с делтата на опцията, т.е. – главница $\times$ цена на облигацията $\times$ делта;

6. **варанти върху акции** - пазарна цена на базовия актив, претеглена с делтата на варанта , т.е. - брой контракти (договори) $\times$ брой акции $\times$ цена на акция $\times$ делта;

7. **варанти върху дългови инструменти** - пазарна цена на базовия актив, претеглена с делтата на варанта, т.е. – главница $\times$ цена на облигацията $\times$ делта;

8. **лихвен суап** – номинал на договора (фиксираната страна);

9. CDS:

а) **при продажба на протекция** – пазарна стойност на базовия актив;

б) **при покупка на протекция** – 1) сумата на премиите, които следва да бъдат изплатени за времето на договора или 2) пазарната стойност на базовия актив;

(4) Глобалната рискова експозиция на ИД „ОББ Балансиран Фонд“ може да бъде редуцирана, ако са налице нетиращи или хеджиращи позиции, отговарящи на критериите за такива.

(5) Нетирание може да се извърши между: деривативни финансови инструменти; позиции в ценни книжа (акции, облигации и др.) и деривативни финансови инструменти с базов актив съответните ценни книжа; дълга и къса позиция в деривативни

финансови инструменти, конструирани върху един и същ базов инструмент, независимо от датата на техния падеж;

(6) Позициите в деривативни финансови инструменти, сключени единствено с цел хеджиране на други активи в портфейла на ИД, могат да бъдат нетирани със съответните им базови инструменти в портфейла, при условие че при тяхното закупуване се наблюдава неоспорим ефект на намаляване на портфейлния риск на ИД.

(7) За да се възползва от възможността за намаляване на глобалната си рискова експозиция, ИД следва да докаже, че цената на хеджирания и хеджиращия инструмент винаги се движат в противоположна посока и демонстрират силна отрицателна корелация, независимо от пазарните условия.

(8) Методи за оценка на рисковете, свързани с инвестиции в деривативни финансови инструменти:

1. **Пазарен риск** – лихвеният, валутният и ценовият риск на базовите инструменти се измерват въз основа на описаните в Раздел IV количествени методи. За оценка чувствителността на цената на опциите и вариантите към различните рискови фактори, определящи цената им, се използват следните измерители:
  - а) **Делта** – изменението стойността на опцията/варанта в резултат на промяната в цената на базовия актив.
  - б) **Тита** – изменението в стойността на опцията с приближаване на датата на падежа, при константни други фактори;
  - в) **Вега** – изменението в стойността на опцията спрямо промяната на волатилността.
2. **Базисен риск** – експозицията към базисен риск се измерва чрез разликата между текущата стойност на базовия актив и договорената му фючърсна цена.
3. **Кредитен риск на насрещната страна** – измерва се чрез пазарната стойност на вземането от съответния контрагент.
4. **Сетълмент риск** – измерва се чрез пазарната стойност, предмет на сетълмент по сделката.
5. **Риск на лостовия ефект** – измерва се с пазарната стойност на % ливъридж, договорен по сделката.
6. **Ликвиден риск** – измерва се чрез следната методика:

$\text{Max loss} = W \times S \times 1/2$, където

W е пазарната стойност на деривативния инструмент,

S е спредът между цена продава и купува, разделен на средната цена

$$S = \frac{[P(\text{ask}) - P(\text{bid})]}{P(\text{mid})}$$

(9) При инвестиране в деривативни инструменти, УД, което действа от името и за сметка на ИД, спазва ограничението общата нетна експозиция към базовия актив да

не надхвърля инвестиционните ограничения, описани в Раздел **VIII. РИСК ОТ КОНЦЕНТРАЦИЯ**.

Чл. 27. (1) При хеджиране на активите на ИД „ОББ Балансиран Фонд“ с деривативни финансови инструменти, Управляващото Дружество се съобразява с ограничението, че стойността на базовия актив на всяка отделна хеджираща позиция може да превишава стойността на актива към момента на сключване на сделката, който ИД притежава в портфейла си.

(2) Размерът на позициите в деривативни финансови инструменти, в които управляващото дружество инвестира за сметка на ИД с **цел управление на риска** зависят от ефективността на хеджирането.

(3) Размерът на позицията в деривативни инструменти се определя от следните основни принципи:

1. Основен фактор, който определя ефективността на хеджиращите сделки е избора на хеджиращ инструмент с базов актив или активи, които осигуряват най-добра корелация между цената на хеджиращия инструмент и цената, която стои в основата на съответния риск, който се хеджира.

2. Хеджирането се счита за високоефективно, ако в началото и по време на неговото съществуване се очаква измененията в справедливата стойност или паричните потоци на хеджирания актив да бъдат почти напълно компенсирани посредством измененията в справедливата стойност и паричните потоци на хеджиращия инструмент, а конкретните резултати са в рамките на 80-125 %.

Чл. 28. (1) УД, което действа от името и за сметка на ИД, води и съхранява отчетна информация по видове хеджиращи сделки и представя в комисията информацията по чл. 48, ал. 3, буква "б" от Наредба 25 към месечния отчет на ИД „ОББ Балансиран Фонд“.

(2) При управление на активите на ИД, УД ежедневно следи и оценява ефективността на хеджирането, като прилага принципите на Международен Счетоводен Стандарт 39.

XI. СЧЕТОВОДНИ ПРОЦЕДУРИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

Чл. 29. Основна цел на счетоводните процедури е адекватното събиране, обработване и представяне на достоверна, систематизирана и навременна информация за степента на риск, на която са изложени активите на ИД.

Чл. 30. Своевременното и вярно представяне на информацията за степента на изложеност на риск пред Съвета на директорите на УД и/или на ИД е предпоставка за недопускане на концентрация на рисковете и понасяне на финансови загуби.

Чл. 31. Счетоводните процедури трябва да осигуряват всеобхватност на стопанските процеси, като по този начин се минимизира рискът от загуба и изкривяване на информацията за моментното състояние на ИД.

Чл. 32. Счетоводните процедури трябва да осигуряват подходящо структуриране на финансово-счетоводната информация за целите на управление на рисковете, свързани с дейността на ИД, от страна на УД. Това се постига чрез детайлизиране и

адекватно групиране на информацията от първичните счетоводни документи, на базата на индивидуалния сметкоплан и специализирано програмно осигуряване.

Чл. 33. За осъществяване на целите, стоящи пред счетоводните процедури за управление на рисковете е необходимо съгласуваност с всички отдели в УД, с което ИД е сключило договор за управление.

Чл. 34. Предпоставките за правилното функциониране на счетоводните процедури са следните:

1. Спазване на одобрената от Съвета на директорите на ИД счетоводна политика, изработена в съответствие с Международните счетоводни стандарти и Международните стандарти за финансови отчети;
2. Вярно, точно и своевременно осчетоводяване на стопанските процеси;
3. Осигуряване на необходимия информационен поток към съответните компетентни отдели на УД;
4. Навременност на подаваната към съответните компетентни отдели на УД информация;
5. Структуриране на индивидуалния сметкоплан за целите на получаване на необходимата счетоводна информация;
6. Активно взаимодействие между отдела за управление на риска и другите отдели на УД, с което ИД е сключило договор, за получаване на вярна и навременна информация за степента на изложеност на риск;
7. Наличие на програмни продукти, целящи автоматизиране на процесите, систематизиране на информацията, улесняване достъпа на данните от първичните документи и източници и надеждното им архивиране;
8. Организационна структура на счетоводния отдел на УД в съответствие с нуждите по счетоводно обслужване на ИД, при ясно определени права, отговорности и нива на достъп до информацията;
9. Ежедневно осчетоводяване на всички операции, както и преоценка на ценните книжа на ИД, съобразно нормативните изисквания и възприетата счетоводна политика;
10. Ежедневно извличане, предоставяне на други отдели на УД и на ръководството на УД, както и анализ на информацията за оценка на рисковете. Ежедневно изготвяне на баланс и оборотна ведомост и активно участие при изготвяне на ежедневните справки;
11. Предвиждане на коригиращи действия при допускане на грешки от различно естество в съответните компетентни отдели на УД;
12. Възможност за контрол на дейността от отдела за вътрешен контрол на УД, както и от Съвета на директорите на УД и на ИД;
13. Надеждно съхраняване на хартиените носители на информация чрез осигуряването на подходящи помещения за това.

Чл. 35. УД, от името и за сметка на ИД, определя източниците на ценова информация, данните от които ще се ползват за ежедневна и/или ежемесечна преоценка на позициите в ИД, както и отговорните за това служители.

Чл. 36. Източници на цени са регулираните пазари на финансови инструменти – Българска фондова борса – София АД и чуждестранни регулирани пазари, на които се търгуват ценни книжа.

Чл. 37. Източници на котировки могат да бъдат признати световни информационни агенции като REUTERS, BLOOMBERG и т.н. За оценка на българските държавни ценни книжа могат да се ползват котировки от първични дилъри за тях, като в този случай се изисква да се определят дилърите и отговорните лица за колектиране и обработка на информацията.

Чл. 38. За всяка от позициите във финансови инструменти, които нямат текущи котировки за цени се определя метод за пресмятане на справедливата ѝ цена, като този метод се следва последователно. Отговорните за пресмятането на справедливите цени лица, трябва да могат да дават разяснения по калкулациите и периодично да проверяват пригодността и адекватността на използваните методи.

Чл. 39. УД следва да делегира отговорности на служители, които да следят за отклоненията в сетълмента по сделките с дългови инструменти, акции, валути и стоки.

XII. АДМИНИСТРАТИВНИ ПРОЦЕДУРИ

Чл. 40. Правилата, уреждащи вътрешната организация и отговорностите в УД, трябва да осигуряват и съдържат:

- а) идентифициране, събиране и разпространяване в подходяща форма и срокове на надеждна и достоверна информация, която позволява на всяко лице в УД, с което ИД е сключило договор, да поеме определена отговорност;
- б) ефективна комуникация по хоризонтална и вертикална линия и на всички йерархични нива на УД;
- в) политики и процедури за разрешаване и одобряване;
- г) политики и процедури за разделяне на отговорностите по начин, който не позволява един служител едновременно да носи отговорност по одобряване, изпълнение, осчетоводяване и контрол на сделките;
- д) политики и процедури за достъп до информацията;
- е) правила за управление на човешките ресурси.

Чл. 41. (1) Административни процедури, необходими за осъществяване на дейността на УД, с което ИД е сключило договор за управление, са:

1. Вътрешните правила за управление на риска на ИД „ОББ Балансиран Фонд“ АД, се изменят и допълват от Съвета на директорите и влизат в сила след одобрение от компетентния орган по ЗППЦК;
2. Наличие на система за вътрешен контрол – създава се във връзка с изискванията на чл. 5, ал. 2 от Наредба 25 за изискванията към дейността на инвестиционните дружества и договорните фондове и другото приложимо законодателство;
3. Поредица от действия на служители на УД, във връзка с осъществяване на дейността на ИД, съобразно издадения му лиценз и сключения договор за управление;
4. Упълномощаване на служители за потвърждаване и подписване на документи в рамките на дейността на ИД:

Упълномощаване на служители на УД за потвърждаване и подписване на документи се извършва със съответните пълномощни, като се упоменават

правата, с които всеки служител разполага; Упълномощаването на служителите на УД се извършва от представляващия управляващото дружество.

При упълномощаване на служители за потвърждаване и подписване на документи в рамките на дейността по управление на ИД следва да се съблюдава спазването на принципа на „четирите очи“ за проверка на първичните и последващи документи;

При промяна на представителната власт на служителите на УД, надлежно се уведомяват институциите и лицата, пред които пълномощните са били представени.

5. Процедура за създаване, функциониране и управление на данните и документите в ИД, включително и тяхното архивиране:

Документите се създават от служители от отделите на УД, в чиято компетентност е тяхното създаване;

Документооборотът се извършва в съответствие с вътрешните правила на УД;

Архивирането на данните и документите се извършва съгласно разпоредбите на чл. 32 от Наредба 26 за изискванията към дейността на управляващите дружества и другото приложимо законодателство.

6. Администриране и управление на информационната система – извършва се от УД или външни за УД контрагенти;

7. Правила и отговорни служители на УД за уведомяване на Комисията за финансов надзор относно дейността на ИД.

(2) Административните процедури по ал. 1 се съдържат в нормативен акт, вътрешни правила на ИД или УД или се разработват в отделен вътрешен документ на управляващото дружество.

Чл. 42. Във вътрешни процедури УД, действащо то името и сметка на ИД, регламентира случаите на конфиденциалност при работа с вътрешна информация, както и нормите за поведение на служителите по отношение на акционерите и потенциалните инвеститори в ИД, в случаи, когато услугата, искана от последните, се отнася до инвестиция, информацията за която не е публично достояние.

Чл. 43. Отделът за управление на риска на УД следва да изготвя ежедневна справка за ИД, включваща показателите измерващи всеки отделен вид риск, заложен в тези правила, както и други показатели, осигуряващи допълнителна управленска информация.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Настоящите правила са приети с Решение на Съвета на директорите на ОББ Балансиран Фонд АД, взето на заседание и отразено в Протокол № 72/ 26.06.2007 г., изменени и допълнени с Протокол № 136/23.08.2010 г., изменени и допълнени с Протокол № 137/10.09.2010 г. и влизат в сила след получаване на одобрение от компетентния орган по ЗППЦК.

§ 2. При противоречие между настоящите правила и нормативен акт, се прилагат разпоредбите на нормативния акт, без да е необходимо незабавното изменение на правилата, освен ако нормативният акт изрично не предвижда това.

Христо Константинов
Изпълнителен директор